

Saartje Vanden Borre

Toga's voor 't Hoge. Een geschiedenis van de Leuvense universiteit in Kortrijk

Lipsius, Leuven, 2015, 183 blzn., ill., ISBN 978 94 6270 040 6, Prijs: 25 euro.

In 2015 bestond de Kulak, de Kortrijkse campus van de KU Leuven, vijftig jaar. Die verjaardag mocht niet onopgemerkt voorbijgaan. Feestelijkheden werden op touw gezet en de halve eeuw geschiedenis van de universiteit in Kortrijk werd te boek gesteld. Historica Saartje Vanden Borre, die eerder al onderzoek verrichte naar Belgische migratie naar Noord-Frankrijk en naar de beeldvorming van de Eerste Wereldoorlog in de klas, ging de uitdaging aan om het complexe verleden van de Kulak in een helder narratief te bevatten. Het werd een verzorgd uitgegeven boek met heel wat foto's, steunend op uitgebreid onderzoek van talloze archieven, krantenartikelen en interviews.

Al meteen geeft Vanden Borre aan dat *Toga's voor 't Hoge*, want die titel kreeg het boek mee, de Kulak niet kritiekloos wil fêteren. Het boek mag dan een jubileumboek zijn, het wil geen jubelboek zijn. Centraal plaatst ze dan ook de mensen die de Kulak maakten en de dynamiek die ze teweeg brachten. De geschiedenis van de Kulak, zo betoogt ze, is een geschiedenis met verschillende spanningsvelden: interne, tussen studenten en docenten, lesgevers en onderzoekers, academici en administratief personeel; en externe, met de moederuniversiteit, de andere regionale hogere onderwijsinstellingen, de lokale politieke instanties, de bedrijfswereld en de regionale bevolking.

Die spanningsvelden worden in vijf hoofdstukken in beeld gebracht. In het eerste hoofdstuk, dat meteen ook het meest technische hoofdstuk is, passeren de onderhandelingen die uiteindelijk tot de stichting van de Kulak leidden de revue. Het hoofdstuk biedt een politieke geschiedenis van de oprichting van een kandidatuurscampus in West-Vlaanderen. In het kader van de stijgende studentenaantallen in de jaren 1950 en een toenemend streven om onderwijs voor iedereen toegankelijk te maken, werd gedacht aan 'universitaire expansie'. De West-Vlaamse bisschop Emiel Jozef De Smedt toonde zich een groot voorvechter van een campus van de Leuvense universiteit in zijn provincie. Er kwam heel wat politiek gekonkel bij aan te pas voor hij zijn droom waarmaakte, maar uiteindelijk konden in 1965 de eerste lessen op universitair niveau doorgaan in Kortrijk – en niet in Brugge, zoals De Smedt en anderen aanvankelijk gehoopt hadden.

Het volgende hoofdstuk sluit daar meteen op aan en behandelt de eerste jaren van de Kulak: de aangeboden richtingen, de infrastructuur, de beheersstructuur, het prille studentenleven en de beschavingsmissie van de nieuwe campus. Het derde en vierde hoofdstuk behandelen respectievelijk onderwijs en onderzoek aan de Kortrijkse campus. Terwijl de focus in Leuven, zoals in andere Europese universiteiten, steeds meer op onderzoek kwam te liggen, profileerde de Kulak zich als een onderwijscampus. De Kulak streefde vooral naar een steeds breder studieaanbod en zette in op postacademische vorming. Terwijl het onderzoek in de exacte wetenschappen met het *Interdisciplinair Research Centrum* enige naam maakte, hadden vooral professoren in de humane wetenschappen het moeilijk zich te profileren. Pas heel laat, in de jaren 1990 en 2000, slaagde de Kulak erin ook een echte onderzoekscampus te worden, met voor het eerst ook internationale onderzoekers.

Het campusleven wordt ten slotte in het laatste hoofdstuk besproken. Dat is een goed gevuld hoofdstuk, met een analyse van wat de 'typische Kulaksfeer' maakte. Studentenactiviteiten, rituelen, infrastructuur, de band tussen studenten, professoren, administratoren en technici, de relatie met Leuven: het hoorde allemaal ontegensprekelijk bij de kleine Kortrijkse universiteitscampus. Heel bewust vervalt de auteur niet in een aaneenrijging van anekdotes en schetst ze vooral de evoluties die de campus doormaakte. Hoewel er – net als in de rest van het boek – wel geregeld een amusante anekdote aan bod komt, meen ik dat er misschien wel wat meer aandacht mocht zijn voor het 'collectieve geheugen' van de Kulak, voor de kleine gebeurtenissen die voor veel mensen de Kulak gemaakt hebben.

Niet alle spanningsvelden komen even uitgebreid aan bod. Vooral de spanning tussen de Kulak en de KU Leuven loopt als een rode draad doorheen de verschillende hoofdstukken. De KU Leuven toonde zich een koele minnaar, nu eens genereus, dan weer vijandig, maar vooral vaak weifelend. Veel minder, behalve in het eerste hoofdstuk, staat de relatie met andere universiteiten, de lokale instellingen voor hoger onderwijs, het bedrijfsleven en de lokale en regionale politiek centraal. Dat suggereert dat, alleszins nadat de Kulak eenmaal opgericht was, de invloed van die actoren op de Kulak zo groot niet was als die van de moederuniversiteit.

Deze vijftigjarige geschiedenis is niet alleen interessant voor nostalgische alumni, maar bevat ook interessant materiaal voor geïnteresseerden in de lokale en regionale geschiedenis. Bovendien is het een unieke case study van de gevolgen van de democratisering en expansie van het universitair onderwijs in Vlaanderen. Al heel snel na haar oprichting kreeg de Kulak – nochtans een vernieuwend 'experiment' – bij sommigen de naam een dure conservatieve campus in een kleinburgerlijke stad te zijn, katholieker dan de KU Leuven, betuttelend, bevolkt door enggeestige studenten die onder de kerktoeren niet weg durfden. De Kulak zat daardoor vaak in een defensieve positie, moest zichzelf steeds op nieuwe manieren relevant trachten te maken. De manieren waarop ze daar vijftig jaar lang in geslaagd is, bieden een unieke inkijk op de veranderende prioriteiten en gevoeligheden in vijftig jaar universitair onderwijs.

ELWIN HOFMAN